

Brojeći naše blagoslove

Cunami, veliki talas koji je usledio posle zemljotresa u blizini Banda Aceha u Indijskom okeanu, verovatno je odneo više od dvesta hiljada ljudskih žrtava. Mnogo više ih je povređeno fizički ili emotivno, izgubilo porodice ili prijatelje i bilo lišeno svoje životne uštedevine. Zastrašujuća slika bila je u svim medijima, svet je pokrenuo pomoć i izrazio simpatije. Tokom izražavanja spremnosti za pomoć mnogi od nas osetili su se srećnim ili blagoslovenim, jer nismo bili tamo i zemljotres nije zatresao tlo ispod naših nogu. Ova osećanja, želja za pružanjem pomoći i zahvalnost što mi nismo pogođeni katastrofom, bila su veoma intenzivna kratko vreme, a potom su počela da slabe. Samo mali broj ljudi još razmišlja o katastrofi u Bamu i njenih trideset hiljada mrtvih od pre samo godinu i po dana, a još manje njih seća se drugih katastrofa, drugih epidemija žalosti, bolesti, bede i nesreće.

Blagoslov što mi nismo direktno bili pogođeni cunamijem nije jedini – postoje mnogi drugi kojih nekako nismo svesni. Dok čitate ove redove, nije nužno da mislite kako ste bolje upućeni od dve milijarde ljudi koji nikada nisu imali priliku da nauče da čitaju i pišu. I, dok na trenutak razmišljate o ovome, razmislite šta još imate: ako, na primer, imate krov nad glavom i hranu u svom frižideru, vama je bolje od tri četvrtine svetske populacije, čak i kada se nijedna poseb-

na katastrofa ne dogodi. Pored toga, ukoliko imate neki novac ušteđen ili u banci, pripadate 8% stanovništva sveta, s preimućtvom u ovom smislu. Ukoliko ste se jutros probudili u relativno dobrom zdravstvenom stanju, verovatno nećete biti jedan od milion ljudi koji će umreti usled bolesti pre nego što se navrší kraj nedelje. Ukoliko nosite naočare koje vam pomažu da vidite svet jasnije, pripadate samo 10% onih kojima bi vid mogao biti poboljšán na isti način. I, ukoliko imate kompjuter, vi ste među 1% ljudi koji imaju pristup internetu i koji mogu da pošalju imejl sa svog računara.

Činjenica da nismo svesni koliko smo blagosloveni odnosi se, takođe, i na naše zdravlje, koga se setimo samo onda kada nas bolest pogodi. Neobično neobaziranje na ignorisanje dobrobiti kao što je dobro zdravlje verovatno je u osnovi neuspeha mnogih preventivnih programa koji zavise od inicijative pojedinca pre nego od prinude od strane vlade ili jednog od njenih činilaca kao što su škole. I opet, iako su ove činjenice dobro poznate, vlade mnogih zemalja sve više pojedincu prepuštaju inicijativu u oblasti zdravstvene zaštite i prevencije bolesti. Stanje pogoršava i to što se dobija sve manje i manje novca i pažnje za zdravstveno obrazovanje i druge delatnosti koje bi ljude mogle učiniti svesnijim značaja dobrog zdravlja i učiniti ih zainteresovanijim za mogućnosti prevencije bolesti. Nevladine organizacije – kako nacionalne tako i internacionalne – neposrednim su delovanjem, idejama, inicijativom i materijalnom podrškom delimično nadoknadile ovo izuzimanje vlada od sopstvene odgovornosti da pruže zdravstvenu zaštitu, preduprede bolesti i unapređuju zdravlje. Postoje, međutim, mnoge oblasti zdravstvene zaštite u kojima smanjenje vladinog učešća nije ni od koga bilo pokriveno niti nadoknađeno a za posledicu je imalo značajno pogoršanje zdravstvene zaštite stanovništva, kvaliteta i dužine života.

Povlačenje vlada od odgovornosti posebno je kobno za one ljude koji su pod velikim rizikom da se razbole – siromašni, neobrazovani, osobe sa mentalnim problemima i oni koji nose težak teret posla koji obavljaju, brinu o porodici ili imaju probleme neke druge prirode. Najmanje je verovatno da će oni imati koristi od privatne medicinske zaštite, znati kako da preduzmu preventivne mere ili dobiju zakonsku

pomoć koja će im omogućiti da shvate koja prava imaju kao korisnici zdravstvene zaštite. Nije, takođe, verovatno da će moći da nadomeste svoja oštećenja učeći nove veštine i preuređujući svoje živote.

Katastrofe se samo retko mogu predvideti – ipak, priprema za njih može biti planirana i sprovedena – znajući da će se one pre ili kasnije dogoditi, usled prirodnih uzroka ili kao posledica lošeg delovanja ljudskog faktora. Ali, nažalost, i uporedo sa njihovim postepenim povlačenjem od odgovornosti za zdravlje i blagostanje svog stanovništva, vlade nisu posebno zainteresovane da ulažu novac u pripremu odgovora na katastrofu. Ipak, postoji samo jedan veliki izuzetak ovog trenda: vlade prave planove i pripreme za jednu vrstu katastrofe – rat koji drugi mogu da nanesu njima ili koji će oni naneti drugima. Vojske mogu da pomognu u ublažavanju posledica prirodne ili katastrofe uzrokovane ljudskom rukom – ali ono što mogu da učine da bi se popravila šteta u značajnoj je nesrazmeri u odnosu na ono što je uloženo u njihovo stvaranje i osposobljavanje da učestvuju u ratovima.

Japanska vlada će napraviti veličanstven poklon narodima koji žive oko Indijskog okeana – postaviće sistem za rano upozoravanje koji će omogućiti da se lakše izbegne razorni napad cunamija. I osećajući zahvalnost na ovom plemenitom gestu, ne možemo da ne pomislimo da je takav sistem mogao da se uvede u isto vreme kada je i sistem za rana upozorenja za Pacifik bio pušten u rad i kada se pokazalo da dobro radi. Neki bi mogli ukazivati da bi sistem bio beskoristan bez prethodne pripreme stanovništva na koji način da ga upotrebljavaju, ali nema naznaka da je bilo ikakvog napora da se populacija uveri u moguće koristi od takvog sistema i da im se omogućí da nauče da upravljaju sistemom ako bi on postao dostupan.

Još imamo vremena da u novoj godini dodamo želju mnogim izrečenim novogodišnjim željama, koje su svi upućivali svima, tokom prethodnih nekoliko meseci – želju da postanemo svesniji naših blagoslova i učinimo više da sprečimo njihov nestanak zato što nismo ulagali u njihovu zaštitu. Ovo je važno za nas same, u našim životima, ali je važan i neotuđiv zadatak za vlade i sve one odgovorne za zdravlje i blagostanje stanovnika širom sveta.

